

Praktisk uppgift: Spåra en digital bild

Till dig som är lärare

För uppgiften behövs dator, alternativt surfplatta eller smart telefon.

Uppgift

Eleverna ska göra en omvänd bildsökning för att få mer information om en bilds ursprung och sammanhang. En omvänd bildsökning (i dagligt tal ibland kallat "bildgoogla") handlar om att ladda upp en bild i en sökmotor och på så sätt få reda på vilka andra webbplatser som använt bilden. Med hjälp av en sökmotor kan de hitta mer information om var bilden har publicerats och om den kan ha manipulerats.

Det kan vara bra om du som lärare väljer ut en eller två bilder som eleverna ska söka efter. Du kan välja en av bilderna som visats i presentationen eller välja en bild som du vet manipulerats och låta eleverna avslöja detta.

Syfte

Genom att eleverna provar omvänd bildsökning tränas de i ett konkret verktyg för att kritiskt granska digitala bilder. Detta stärker deras förmåga att tänka källkritiskt när de navigerar och värderar information på internet, vilket i sin tur gör dem till mer medvetna medieanvändare.

Vilken sökmotor?

De vanligaste sökmotorerna som Google och Bing har en bildsökningstjänst. Det kan vara intressant att jämföra två olika sökmotorer och diskutera vilket sätt som fungerar bäst. En fördjupad variant av uppgiften är att använda tjänsten tineye.com. Där kan man göra inställningar som gör det möjligt att söka efter nyaste/äldsta bild, mest ändrade bild och bildstorlek vilket skapar större möjligheter att utforska bildens vandring på nätet.

AI-genererade bilder

Tjänster som kan avslöja om en bild är AI-genererad är på framväxt. De gratisversioner som finns (2025) är fortfarande inte helt träffsäkra. Om en bild inte har någon tidigare koppling eller historia på Internet kan det indikera att den nyligen genererats av AI.

Till eleven

Uppgift – Spåra en bild på Internet

Välj en sökmotor för att göra en sökning efter din bild. Analysera resultatet av din bildsökning genom att svara på frågorna:

Sammanhang och spridning: Var har bilden publicerats? Finns den på en nyhetssajt, en blogg, i sociala medier eller någon annanstans? Vilka har publicerat bilden? En etablerad nyhetskälla, en privatperson på sociala medier, en organisation, en satirsida eller någon annan? Förekommer bilden i flera olika sammanhang? Finns det sammanhang där bilden används på ett sätt som verkar oklart eller misstänkt?

Tid: Verkar bilden vara gammal eller ny? Vilken tid ser ut att skildras i bilden (ungefärligt årtal)? Kan du hitta datum för publiceringen? Har den publicerats i olika sammanhang vid olika tidpunkter?

Funktion: Vilken funktion har bilden haft i de sammanhang som den publicerats? (billsättning av en nyhet, en del av ett roligt meme, en debattartikel, som ett bevis för en händelse med mera)

Manipulation: Hittar du versioner av bilden som beskrivs? Hittar du versioner som har annat ljus eller andra färger? Hittar du något som indikerar på att bilden förändrats på annat sätt (exempelvis föremål eller personer som tagits bort eller lagts till)? I vilket syfte tror du någon manipulerat bilden?